

สร้างสุขภาพได้ ครั้งที่ 10

การประชุมวิชาการประจำปี 2561

“สร้างคน สร้างงาน สร้างสุข สานพลังที่ก้าวข้ามขีดจำกัดสู่สุขภาพที่ยั่งยืน”

การจัดการภัยพิบัติ ในพื้นที่ภาคใต้

ผู้เขียน: โมตรี จงไกรจักร์

และคณะทำงานเครือข่ายภัยพิบัติชุมชนภาคใต้

กองบรรณาธิการ: ผศ.ดร.ภก.พงศ์เทพ สุธีรวัฒน์ ดร.เพ็ญ สุขมาก
วรรณภา สุวรรณชาติ ฮามิต๊ะ หวันนุรัตน์ อิสรา มิตรช่วยรอด

สร้างสุขภาพได้ ครั้งที่ 10

การประชุมวิชาการประจำปี 2561

“สร้างคน สร้างงาน สร้างสุข สานพลังที่ก้าวข้ามขีดจำกัดสู่สุขภาพะวะที่ยั่งยืน”

เอกสารวิชาการประเด็น

การจัดการภัยพิบัติ ในพื้นที่ภาคใต้

ผู้เขียน:

ไมตรี จงไกรจักร์

และคณะทำงานเครือข่ายภัยพิบัติชุมชนภาคใต้

กองบรรณาธิการ:

ผศ.ดร.ภก.พงศ์เทพ สุธีรัฐผิ ดร.เพ็ญ สุขมาก
วรรณนา สุวรรณชาติรี ฮามีดี๊ะ หวันนุรัตน์
อิสรา มิตรช่วยรอด

จัดพิมพ์โดย:

สถาบันการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ชั้น 10 อาคารศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้และอาคารบริหารวิชาการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์ 074-282902 โทรสาร 074-282901

พิมพ์ที่:

โพ-บาร์ด. 280/2 หมู่ 6 ถ.ปิ่นเกล้า
ต.ทุ่งใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทรศัพท์ 089-6595338 โทรสาร 074-551133

คำนำ

จากเหตุการณ์สึนามิเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 เป็นภัยพิบัติครั้งร้ายแรงที่ประเทศไทย เสียหายอย่างหนักทั้งชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน และเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชน ตื่นตัวในการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ เนื่องจากปัจจุบันภัยพิบัติมักเกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เตรียมตัวได้ทันและไม่ได้เตรียมตัว ภัยพิบัติเกิดขึ้นในหลายรูปแบบสามารถแยกเป็นประเภทได้ 7 ประเภท ได้แก่ อุทกภัย-ดินโคลนถล่ม, พายุหมุนเขตร้อน, แผ่นดินไหว, สึนามิ, มหาอุทกภัย, ภัยแล้ง และไฟป่า-หมอกควัน ซึ่งภัยพิบัติก่อความสูญเสียทั้งต่อชีวิตทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี

ยุทธศาสตร์ชาติได้ให้ความสำคัญกับการจัดการภัยพิบัติ โดยมีแผนการเร่งอนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และบริหารจัดการน้ำ ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งยกระดับความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ ลดการใช้พลังงาน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ให้ได้ร้อยละ 20-25 ภายในปี 2573

สำหรับภาคประชาชนเองก็มีการตื่นตัวในการจัดการภัยพิบัติ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งเกิดกระบวนการสร้างอาสาสมัครภัยพิบัติจำนวน 6 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายชุมชนจังหวัดพังงา เครือข่ายชุมชนตำบลท่าหิน จังหวัด

สงขลา เครือข่ายชุมชนจังหวัดภูเก็ต มีศูนย์มิตรไมตรี เครือข่ายสิ่งแวดล้อมปทุมธานี เครือข่ายชุมชนอุบลราชธานี และเครือข่ายรักษ์อ่าวไทยตอนบนคือ บางขุนเทียน กทม. บ้านขุนสมุทรจีน บ้านบางปู จังหวัดสมุทรปราการ นอกจากนี้ เครือข่ายได้มีข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติระดับนโยบาย ได้แก่ การดำเนินงานตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 4 ปี 2553, ข้อเสนอเพื่อปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนร่วมกับคณะทำงานปฏิรูป สมัชชาสุขภาพและคณะกรรมการด้านคณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส (สปช)

แต่กระนั้นการจัดการภัยพิบัติต้องสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยสนับสนุนองค์ความรู้เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยต้องมุ่งเสริมสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคม และท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐ โดยพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการทั้งการเชื่อมโยงความรู้ การจัดการข้อมูลสารสนเทศ ระบบการควบคุมสั่งการ ระบบการสนับสนุนทรัพยากร ระบบเฝ้าระวัง และระบบสาธารณสุข เป็นต้น

เอกสารเล่มนี้ ได้นำเสนอสถานการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติทั้งระดับโลก และประเทศไทย รวมทั้งนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการจัดการภัยพิบัติในระดับนโยบาย ผู้เขียนหวังว่าเอกสารเล่มนี้คงเป็นประโยชน์กับเครือข่ายและผู้สนใจทั่วไป ได้เกิดแรงสนับสนุนการจัดการภัยพิบัติต่อไปในอนาคต

ไมตรี จงไกรจักร์และคณะ

สารบัญ

1. ความเป็นมาและสถานการณ์	6
1.1 สถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมโลก	6
1.2 สถานการณ์ภัยพิบัติในประเทศไทย	10
1.3 สถานการณ์ภัยพิบัติภาคใต้	12
2. ผลการดำเนินงานจัดการภัยพิบัติของประเทศไทย	22
2.1 ผลการดำเนินงานในเชิงกระบวนการเครือข่าย	22
2.2 ผลด้านความร่วมมือภาคี/นโยบาย/ความรู้	24
2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการดำเนินงานภัยพิบัติที่ผ่านมา	26

3. แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการภัยพิบัติ	27
ตามนโยบายที่ผ่านมา	
3.1 การดำเนินงานตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ.2553	27
3.2 ข้อเสนอเพื่อปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน ร่วมกับคณะทำงานปฏิรูปสมัชชาสุขภาพและ คณะอนุกรรมการด้านคณะกรรมการปฏิรูป ด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส	29
3.3 ข้อเสนอนโยบายการจัดการภัยพิบัติภาคใต้	31
4. ภาคผนวก	
ปรับปรุง (ร่าง) พระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยปี พ.ศ.	51

1. ความเป็นมาและสถานการณ์

1.1 สถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมโลก

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรง ผันผวนมีขนาดและขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาทิ พายุที่มักจะเกิดขึ้นร่วมกับฝนตกในปริมาณมากจนสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน ตลอดจนระบบผลิตทางการเกษตรที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ คลื่นความร้อน โรคระบาดร้ายแรงจนคร่าชีวิตประชาชนจำนวนมาก ระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของน้ำเพราะอุณหภูมิเพิ่มขึ้นและธารน้ำแข็งบริเวณขั้วโลกละลาย ทำให้หลายพื้นที่ในโลกกำลังสูญเสียแผ่นดิน มีการคาดการณ์ว่าประชากรโลกกว่าร้อยละ 70 อาศัยอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเลจะได้รับผลกระทบจากระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการอพยพย้ายถิ่นฐาน (migration) ผลกระทบเหล่านี้จึงกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพราะต้องสูญเสียทรัพยากรอันมีค่า ส่งผลให้ประเทศมีความเปราะบาง (vulnerability) และอาจเข้าสู่ภาวะวิกฤติ (crisis) ได้ง่ายขึ้น

ระบบนิเวศน์ต่างๆ ของโลกเสื่อมโทรมลงและสูญเสียความสามารถในการรองรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ 4 ประการ คือ (1)การเป็นแหล่งผลิตอาหาร ยา และน้ำ ทั้งนี้มีการคาดการณ์ว่าในอีก 30 ปีข้างหน้า จะเกิดการขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงต่อประชากรจำนวนสองในสามส่วนของประชากรโลก

(2)การควบคุมและสร้างสมดุลของระบบต่างๆ ในโลก อาทิ ระบบภูมิอากาศ ระบบป้องกันน้ำท่วมและทำให้น้ำสะอาด และระบบควบคุมโรค เป็นต้น ทั้งนี้ระบบภูมิอากาศที่แปรปรวนรวมทั้งปรากฏการณ์เอลนีโญและลานีญาเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (3)การเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ชนิดต่างๆ โดยเฉพาะชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์จำนวนมาก (4)การเป็นแหล่งวัฒนธรรมและการเรียนรู้

จากสถานการณ์ดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีความพยายามแก้ปัญหาและมีการจัดประชุมกำหนดข้อตกลงต่างๆ เช่น ข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งเป็นกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ที่ให้ประเทศต่างๆ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน ทั้งการผลิตไฟฟ้า การขนส่ง อุตสาหกรรมและบริการ โดยมีเป้าหมายควบคุมการเพิ่มอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส แม้ว่าการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศยกเลิกความตกลงปารีส เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2560 จะมีผลตรงต่อการบรรลุเป้าหมายของความตกลงปารีส เพราะสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงสุดเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากประเทศจีน แต่ประเทศที่เหลืออยู่ต่างแสดงเจตจำนงที่ชัดเจนในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมุ่งมั่นพัฒนาเทคโนโลยี สำหรับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้มีราคาถูกลงและสามารถใช้ได้แพร่หลายมากขึ้น อาทิ การผลิตไฟฟ้า จากพลังงานทดแทน เซลล์แสงอาทิตย์ ยานพาหนะไฟฟ้า และเทคโนโลยีกักเก็บคาร์บอน (carbon capture and storage)

และจากการประชุมสหประชาชาติระดับโลกว่าด้วยการลดความเสี่ยงภัยพิบัติ ครั้งที่ 3 ณ เมืองเซนได ประเทศญี่ปุ่น ที่ประชุมจะประกาศรับรองเอกสารผลลัพธ์ของการประชุมที่สำคัญ 2 ฉบับคือกรอบการดำเนินงานลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติหลังปีพ.ศ.2558 (Post-2015 Framework for Disaster Risk Reduction) ซึ่งเป็นกรอบการดำเนินงานของโลกระยะเวลา 15 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2558-2573) มีเป้าหมายในการสร้างการป้องกันและลดความเสี่ยงภัยพิบัติผ่านภาคเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อลดความสูญเสียจากภัยพิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งประเทศสมาชิกรวมทั้งไทยซึ่งมีพันธกิจที่จะต้องนำกรอบการดำเนินงานมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบททางกฎหมาย สังคมและวัฒนธรรมของประเทศและปฏิญญาเซนได (Sendai Declaration) ซึ่งเป็นคำประกาศแสดงเจตจำนงค์ทางการเมืองของประเทศสมาชิกที่จะร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินการตามกรอบการดำเนินงานลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติหลังปี พ.ศ.2558

สถานที่	น้ำท่วม โมซัมบิก	สึนามิอินโดฯ	พายุเฮอริเคน สรัฐรา	พายุทอร์นา โด	ไฟไหม้ป่ารัสเซีย น้ำท่วมปากีสถาน แผ่นดินไหวเฮติ	สึนามิ ญี่ปุ่น และไทย สึนามิ ตี๋จี้ สหรัฐ
มูลค่า (usd) (พันล้าน)	0.4	4.5	81.2	10	19.3	265
	เสียชีวิต 500 คน	เสียชีวิต 155,000 คน	เสียชีวิต 1,836 คน	เสียชีวิต 146,000 คน	เสียชีวิต 1,610 คน	เสียชีวิต 20,900 คน
ปี ค.ศ.	2000	2004	2005	2008	2010	2011

1980 ← 2.3 ล้านคน เสียชีวิตจากภัยพิบัติ → 2011

รูปที่ 1 สถานการณ์ภัยพิบัติโลก

จากรูปที่ 1 ตั้งแต่ปี ค.ศ.1980-2011 เสียชีวิตจากภัยพิบัติจำนวน 2.3 ล้านคน เหตุการณ์สึนามิ ประเทศอินโดนีเซีย ปี ค.ศ. 2004 มีคนเสียชีวิตมากถึง 155,000 คน รองลงมาเป็นเหตุการณ์พายุทอร์นาโดที่เกิดในประเทศพม่าเมื่อปี ค.ศ.2008 มีคนเสียชีวิต 146,000 คน

1.2 สถานการณ์ภัยพิบัติในประเทศไทย

สถานการณ์ภัยพิบัติประเทศไทยมีแนวโน้มเกิดบ่อยขึ้น ทั้งชนิดที่เกิดขึ้นแบบฉับพลันโดยก่อความเสียหายรุนแรง กับชนิดที่คาดการณ์ได้แต่ก่อความเสียหายอย่างกว้างขวาง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้จัดประเภทภัยพิบัติเป็น 7 ภัยสำคัญ ได้แก่ (1) อุทกภัย-ดินโคลนถล่ม (2) พายุหมุนเขตร้อน (3) แผ่นดินไหว (4) สึนามิ (5) มหาอุทกภัย (6) ภัยแล้ง และ (7) ไฟป่า-หมอกควัน

ภัยพิบัติทั้ง 7 ภัยดังกล่าวข้างต้น ได้สร้างความสูญเสียทั้งต่อชีวิตทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี จากข้อมูลแผนการจัดการความปลอดภัยและปัจจัยเสี่ยงทางสังคม ปีพ.ศ.2560 ของ สสส.ระบุว่า ภัยพิบัติในประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ.2531-2555 ข้อมูลสถิติ 8 ภัย คือ อุทกภัย สึนามิ ดินโคลนถล่ม วาตภัย อัคคีภัย ภัยแล้ง ภัยคมนาคม และภัยจากไฟป่า ระบุว่าในช่วง 20 ปี อุทกภัยเป็นภัยที่สร้างความเสียหายมากที่สุดเกิดขึ้นกว่า 40,000 ครั้ง มูลค่าความเสียหายกว่า 12.5 ล้านล้านบาท รองลงมา คือ อัคคีภัย เกิดขึ้น 46,986 ครั้ง มูลค่าความเสียหายกว่า 2.4 ล้านล้านบาท รวมทั้งภัยแล้งมีความเสียหายในวงกว้าง มีมูลค่าความเสียหายถึง 1.3 ล้านล้านบาท และวาตภัย เกิดขึ้น 36,024 ครั้ง มูลค่าความเสียหายกว่า 5 แสนล้านบาท ดังตารางที่ 1

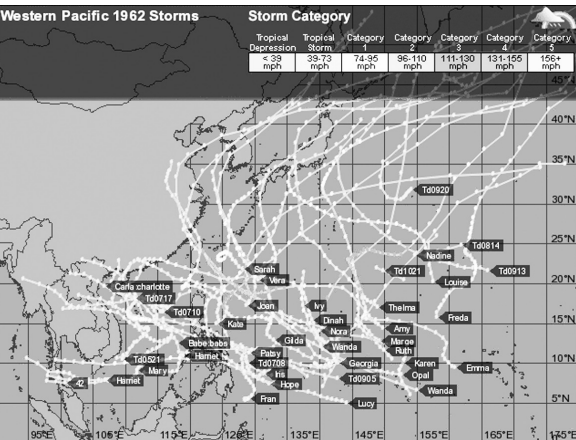
ตารางที่ 1 แสดงสถิติภัยพิบัติย้อนหลัง 10-20 ปี
ของภัยแต่ละประเภทในประเทศไทย

ประเภทภัยพิบัติ (ช่วงเวลา)	จำนวนครั้ง	ความเสียหาย		
		บาดเจ็บ (คน)	เสียชีวิต (คน)	มูลค่า (ล้านบาท)
อุทกภัย (2532-2554)	มากกว่า 40,000	มากกว่า 2,000	มากกว่า 2,000	12,591,810
สึนามิ (2547)	1	111,775	5,401	44,491
ดินโคลนถล่ม (2531-2555)	35	มากกว่า 500	541	มากกว่า 2,053
วาตภัย (2532-2552)	36,024	1,367	842	505,155
อัคคีภัย (2532-2552)	46,986	3,775	1,635	2,441,861
ภัยแล้ง (2532-2552)	ไม่มี ข้อมูล	ไม่มี ข้อมูล	ไม่มี ข้อมูล	1,331,474
การคมนาคม (2532-2552)	1,771,018	1,135,923	248,357	39,762
ภัยจากไฟฟ้า (2541-2552)	60,307	กินพื้นที่ประมาณ 60จังหวัด/มีพื้นที่ เสียหาย 1,027,288 ไร่		

ที่มา: *โครงการสุขภาพคนไทย. 2556. ปรับจาก 18 ภัยพิบัติ ความเสี่ยง
ที่คนไทยต้องเจอ และวิธีบริหารความเสี่ยง 12 ตุลาคม 2555 ค้นเมื่อ
27 มกราคม 2556, จาก สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิกา เว็บไซต์:
<http://thaipublica.org/2012/10/18-disaster-risk>

1.3 สถานการณ์ภัยพิบัติภาคใต้

สถานการณ์ภัยพิบัติของภาคใต้เป็นข่าวใหญ่เมื่อปี พ.ศ.2505 เมื่อพายุไซนร้อนแฉะเรียดพัดถล่มภาคใต้ของประเทศไทย พายุไซนร้อนแฉะเรียดได้กวาดทุกสิ่งทุกอย่างบนแหลมตะลุมพุก อ.ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยคลื่นสูงกว่า 3 เมตร ทำลายชีวิตผู้คน และที่อยู่อาศัยราว 4 พันคนจนหมดสิ้น เหลือบ้านที่รอดจากการทำลายเพียง 5 หลัง มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 900 ราย สูญหาย 142 ราย บาดเจ็บ 252 ราย ไร้ที่อยู่อาศัยนับหมื่นราย พายุยังมีขอบเขตการทำลายไปถึงบริเวณใกล้เคียงบ้านเรือนอีกกว่าร้อยละ 30 ทำให้แฉะเรียดได้รับการบันทึกว่าเป็นพายุมฤตยูประจำปีพ.ศ.2505 (http://paipibat.com/?page_id=984) สำหรับการฟื้นฟูในครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ประกาศเชิญชวนผู้มีใจกุศลบริจาคเงินและสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยด่วนทางสถานีวิทยุ

อส. พระราชวังดุสิต มีประชาชนทั่วประเทศบริจาคเงินทองและสิ่งของ โดยเสด็จพระราชกุศลเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเงินสดได้รับบริจาค ถึงกว่า 10 ล้านบาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นำ สิ่งของและเงินทองไปบรรเทาทุกข์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซ่อมแซม โรงเรียน วัด สุขเหว่า จัดอาหาร และให้จัดตั้งมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ขึ้นเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2506 เพื่อช่วยเหลือเลี้ยงดูและให้ การศึกษาเด็กกำพร้าและช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบสาธารณภัย ทั่วไปในประเทศ

ต่อมาวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ.2531 เหตุการณ์น้ำท่วม ใหญ่เป็นเหตุการณ์ทาง “อุทกธรณีภัย” คือ น้ำท่วมและแผ่นดิน ถล่มที่ ตำบลกะทูน อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พิบัติภัย ทางธรรมชาติครั้งนี้โคลนได้ทับถมพื้นที่ตำบลกะทูน ทั้งตำบลเนื้อที่

กว่า 6,000 ไร่ บ้านเรือน 1,500 หลัง เกิดความสูญเสียเป็นจำนวนมาก ทั้งนาข้าว สวนยางพารา และมีชาวบ้านเสียชีวิตกว่า 200 ราย ส่วนคนที่รอดชีวิตนั้นต้องอพยพไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ จากเหตุการณ์ภัยพิบัติดังกล่าว ประกอบกับพื้นที่ที่เป็นแอ่งกระทะ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเล็งเห็นถึงความทุกข์ยากของชาวบ้านในขณะนั้น จึงทรงมีพระราชดำริให้กรมชลประทานสร้าง “อ่างเก็บน้ำกะทูน” ขึ้นที่ตำบลกะทูน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมภัยพิบัติภัยจากธรรมชาติ (<https://www.posttoday.com/social/local/400980>)

ต่อมาวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2532 พายุไต้ฝุ่น “เกย์” เป็นพายุหมุนเขตร้อนที่ก่อตัวในบริเวณตอนใต้ของอ่าวไทย ได้ทวีกำลังแรงเป็นพายุไต้ฝุ่นและเคลื่อนตัวขึ้นฝั่งที่บริเวณรอยต่อระหว่างอำเภอปะทิวกับอำเภอบ้านตาแปะ จังหวัดชุมพร ทำให้มีผู้เสียชีวิตและสร้างความเสียหายอย่างมากในพื้นที่ของจังหวัดชุมพรและประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อจังหวัดใกล้เคียงตามชายฝั่งอ่าวไทยตลอดจนจังหวัดตามชายฝั่งทะเลตะวันออก มีผู้เสียชีวิตกว่า 500 คน สูญหายกว่า 400 คน ทรัพย์สินของทางราชการและเอกชนเสียหายไม่ต่ำกว่า 1 หมื่นล้านบาท เรือประมงจมลงสู่ใต้ท้องทะเลประมาณ 500 ลำ นับเป็นการสูญเสียจากพายุไต้ฝุ่นครั้งใหญ่ที่สุดในประเทศไทย (https://www.silpa-mag.com/this-day-in-history/article_3913)

ต่อมาวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2547 เกิดแผ่นดินไหวในมหาสมุทรอินเดีย เมื่อเวลา 07.58 น. ตามเวลาในประเทศไทย ศูนย์กลางอยู่ลึกลงไปใต้มหาสมุทรอินเดียใกล้ด้านตะวันตกของ

ตอนเหนือเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย แผ่นดินไหวเกิดจากการยุบตัวของเปลือกโลกได้มหาสมุทรอินเดียกระตุ้นให้เกิดคลื่นสึนามิสูงราว 30 เมตร เข้าท่วมทำลายบ้านเรือนตามแนวชายฝั่งโดยรอบมหาสมุทรอินเดีย ประมาณการว่ามีผู้เสียชีวิตจากแผ่นดินไหวครั้งนี้ใน 14 ประเทศมากกว่า 230,000-280,000 คน หรือมากกว่า 280,000 คน นับเป็นหนึ่งในภัยพิบัติทางธรรมชาติครั้งร้ายแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ ประเทศที่ได้รับความเสียหายมากที่สุดได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย รองลงมาคือประเทศศรีลังกา ประเทศอินเดีย และ 6 จังหวัดภาคใต้ที่มีพื้นที่อยู่ติดกับชายฝั่งทะเลอันดามัน คือ ภูเก็ต พังงา ระนอง กระบี่ ตรัง และสตูล โดยเฉพาะที่จังหวัดพังงา กระบี่ และภูเก็ต ได้รับความเสียหายมากที่สุด มีผู้เสียชีวิตที่ยืนยันตัวเลขจำนวน 5,395 คน บาดเจ็บ 8,457 คน สูญหาย 2,817 คน และไร้ที่อยู่อาศัย 7,000 คน ยังมีความเสียหายในด้านทรัพย์สิน ได้แก่ บ้านเรือนของราษฎร โรงแรม บังกะโล เกสต์เฮาส์ ร้านค้า ร้านอาหาร ทรัพย์สินส่วนตัวของนักท่องเที่ยว ยานพาหนะ ตลอดจนระบบ

สาธารณูปโภคต่าง ๆ อาทิ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ถนน เป็นมูลค่ากว่าพันล้านบาท ด้านเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยจังหวัดที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเสียชีวิต และบาดเจ็บมากที่สุด มีแหล่งท่องเที่ยวได้รับความเสียหายมาก จำนวน 8 แห่ง คือ ชายทะเลเขาหลักในอุทยานแห่งชาติเขาหลัก ลำรู่ ตำบลคึกคัก อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา (เป็นจุดที่นักท่องเที่ยวเสียชีวิตและบาดเจ็บมากที่สุด) เกาะสิมิลัน อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา หาดราไวย์ ตำบลราไวย์ หาดกระรน ตำบลกระรน หาดกมลา ตำบลกมลา หาดป่าตอง ตำบลป่าตอง จังหวัดภูเก็ต เกาะพีพี ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ บ้านหาดทรายขาว กิ่งอำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง (<https://th.wikipedia.org>)

ลำดับเหตุการณ์อุทกภัยในภาคใต้

1. น้ำท่วมเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ.2531 ครั้งต่อมาในปีพ.ศ.2543 และปีพ.ศ.2553 เนื่องจากอำเภอหาดใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ลุ่มน้ำคลองคูตะเกา ซึ่งครอบคลุมอาณาบริเวณรวม 2,400 ตารางกิโลเมตร โดยลักษณะเป็นแอ่งกะทะ พื้นที่ลาดเทจากทิศใต้สู่ทิศเหนือ บริเวณตอนปลายของลุ่มน้ำจะเป็นที่ราบลุ่มแผ่กว้างก่อนถึงทะเลสาบสงขลา มีคลองคูตะเกาเป็นคลองระบายน้ำหลักและประกอบด้วยลุ่มน้ำย่อยรวม 17 ลุ่มน้ำ คลองคูตะเกา เป็นคลองธรรมชาติที่สามารถรับน้ำได้เพียง 500 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาทีเท่านั้น เมื่อเกิดฝนตกหนักในพื้นที่

ลุ่มน้ำเกิน 120 ลูกบาศก์กิโลเมตรในระยะเวลา 3 ชั่วโมง น้ำจะเคลื่อนตัวจากพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนเข้าสู่เทศบาลนครหาดใหญ่ภายใน 10-30 ชั่วโมง และทำให้เกิดสภาพน้ำล้นตลิ่งคลองคูตะเกาบริเวณเทศบาลนครหาดใหญ่ ในปีพ.ศ.2531 อุทกภัยในลุ่มน้ำคลองคูตะเกาสร้างความเสียหายแก่พื้นที่ประมาณ 250 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ของพื้นที่ ประเมินมูลค่าความเสียหายกว่า 4 พันล้านบาท ต่อมาปี พ.ศ.2543 พื้นที่น้ำท่วมขยายกว่า 320 ตารางกิโลเมตร มูลค่าความเสียหายพุ่งสูงขึ้นเป็น 18,000 ล้านบาท และยังทำให้มีประชาชนเสียชีวิตถึง 30 คน แม้พื้นที่ส่วนใหญ่ราวร้อยละ 80 ที่ถูกน้ำท่วมจะเป็นพื้นที่เกษตรกรรม แต่การเกิดอุทกภัยในพื้นที่ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้าอย่างเทศบาลนครหาดใหญ่ก็ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของภาคใต้ตอนล่าง หลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ ปีพ.ศ.2543 รัฐบาลได้จัดทำแนวทางการแก้ไขและบรรเทาอุทกภัยแบบบูรณาการและยั่งยืน 2 มาตรการ คือ มาตรการใช้สิ่งก่อสร้าง และไม่ใช้สิ่งก่อสร้าง โดยมาตรการใช้สิ่งก่อสร้างเริ่มด้วยจัดทำพื้นที่สีเขียวและพื้นที่ปิดล้อมปรับปรุงทางน้ำธรรมชาติ สร้างอ่างเก็บน้ำ และจัดสร้างคลองผันน้ำ 6 คลอง โดยคลองระบายน้ำ ร.1 มีความยาว 28 กิโลเมตร เป็นคลองที่ยาวที่สุดและจะทำหน้าที่ผันน้ำจากคลองคูตะเกาไปทะเลสาบสงขลา ส่วนคลอง ร.2-ร.6 ก็ทำหน้าที่ระบายน้ำออกสู่ทะเลสาบสงขลาได้เช่นกัน (thaipbs.or.th/content/219266) และในปีพ.ศ.2553 เป็นอุทกภัยครั้งร้ายแรงที่มีผู้เสียชีวิต 20 คน ในอำเภอหาดใหญ่และอำเภอใกล้เคียงอีก 16 อำเภอ ในหลายพื้นที่พบว่ามือน้ำท่วมสูงถึง 3 เมตร พื้นที่ในเขตเมืองได้รับผลกระทบ

ถึงร้อยละ 80 มีผู้ได้รับผลกระทบถึง 30,000 ครัวเรือน โดยประชาชนราว 10,000 คน ไม่สามารถออกจากที่พักอาศัยได้ กองทัพเรือไทยได้ส่งเรือหลวงจักรีนฤเบศรเรือที่บรรทุกเครื่องบินเป็นลำแรกของไทยมาให้ความช่วยเหลือ โดยใช้เป็นครัวในการปรุงอาหารจากนั้นจึงส่งอาหารมายังจังหวัดโดยเฮลิคอปเตอร์

2. เหตุการณ์น้ำท่วมภาคใต้ ปี พ.ศ.2560 นายฉัตรชัย พรหมเลิศ อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) กล่าวว่า จากฝนที่ตกหนักต่อเนื่องในพื้นที่ภาคใต้ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลันใน 9 จังหวัด ได้แก่ พัทลุง นราธิวาส ยะลา สงขลา ปัตตานี ตรัง นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และชุมพร รวม 68 อำเภอ 381 ตำบล 2,507 หมู่บ้าน ผู้เสียชีวิต 6 ราย สำหรับจังหวัดพัทลุงน้ำไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพัทลุง อำเภอกงหรา อำเภอสรีนครินทร์ อำเภอควนขนุน อำเภอปากพะยูน อำเภอศรีบรรพต อำเภอเขาชัยสน อำเภอป่าบอน อำเภอบางแก้ว อำเภอป่าพะยอม และอำเภอตะโหมด รวม 52 ตำบล 507 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 29,327 ครัวเรือน จังหวัดนราธิวาส น้ำไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอระแงะ อำเภอเรือเสาะ อำเภอศรีสาคร อำเภอแว้ง อำเภอสุคีริน อำเภอสุไหงโก-ลก อำเภอสุไหงปาดี อำเภอจะแนะ อำเภอเจาะไอร้อง อำเภอเย็งอ อำเภอตากใบ และอำเภอบาเจาะ รวม 75 ตำบล 502 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 5 ครัวเรือน ผู้เสียชีวิต 2 ราย จังหวัดยะลาน้ำไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองยะลา อำเภอรามัน อำเภอยะหา และอำเภอบันนังสตา รวม 35 ตำบล

159 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 4,986 ครัวเรือน 16654 คน สำหรับจังหวัดสงขลานั้น้ำไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาหม่อม อำเภอสะเดา อำเภอชะบ้าย้อย อำเภควนเนียง อำเภอรัตนภูมิ และอำเภอคลองหอยโข่ง รวม 29 ตำบล 189 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 4,793 ครัวเรือน อพยพ 52 ครัวเรือน ผู้เสียชีวิต 2 ราย จังหวัดปัตตานี น้ำไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอยะรัง อำเภอกะพ้อ อำเภอหนองจิก อำเภอเมืองปัตตานี และอำเภอสายบุรี รวม 36 ตำบล 111 หมู่บ้าน จังหวัดตรัง น้ำไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนาโยง อำเภอรัษฎา อำเภอเมืองตรังและอำเภอห้วยยอด รวม 21 ตำบล 185 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 7,824 ครัวเรือน จังหวัดสุราษฎร์ธานีน้ำไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอบ้านนาสาร อำเภอดอนสัก อำเภอท่าชนะ อำเภอเกาะสมุย อำเภอไชยา และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี รวม 20 ตำบล 116 หมู่บ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช น้ำไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ 17 อำเภอ ได้แก่ อำเภอชะอวด อำเภอสิชล อำเภอทุ่งสง อำเภอจุฬารามณ์ อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอท่าศาลา อำเภอนาบอน อำเภอพิปูน อำเภอช้างกลาง อำเภอฉวาง อำเภอทับปัด อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอพระพรหม อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอขนอม อำเภอพรหมคีรี และอำเภอลานสกา รวม 98 ตำบล 626 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 72,337 ครัวเรือน ผู้เสียชีวิต 2 ราย และชุมพรน้ำไหลหลากเข้าท่วมพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอทุ่งตะโก อำเภอพะโต๊ะ อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม รวม 11 ตำบล 91 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบ 500 ครัวเรือน

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดการภัยพิบัติมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในยุทธศาสตร์ชาติระยะเวลา 20 ปีพ.ศ.2560-2579 ก็ได้บรรจุแนวทางการจัดการภัยพิบัติไว้ สรุปสาระสำคัญดังนี้

ตามยุทธศาสตร์ชาติได้ให้ความสำคัญกับการเร่งอนุรักษ์ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งยกระดับความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ ลดการใช้พลังงาน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ให้ได้ร้อยละ 20-25 ภายในปีพ.ศ.2573 โดยวางแนวทางและประเด็นการพัฒนา ดังนี้

1) จัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟู และป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ดำเนินการปกป้องรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ทั้งป่าต้นน้ำลำธาร ป่าชุมชน และป่าชายเลนดำเนินการปราบปราม และป้องกันการบุกรุกทำลายป่าอย่างเข้มงวด เร่งรัดการปลูกป่า โดยเลียนแบบระบบธรรมชาติ กำหนดพื้นที่ราบเชิงเขาเป็นแนวกันชน ส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจที่มีระบบการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน บริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้บนพื้นฐานให้คน และชุมชนสามารถอยู่กับป่าได้ โดยจัดทำแนวเขตให้เกิดความชัดเจน นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ และส่งเสริมแนวทาง ประเมินมูลค่าการให้บริการของระบบนิเวศและการสร้างรายได้ จากการอนุรักษ์ วางระบบป้องกัน การกัดเซาะชายฝั่ง ตลอดจน เสริมสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2) วางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้มีประสิทธิภาพใน 25 ลุ่มน้ำ ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ ให้มีแหล่งกักเก็บน้ำต้นทุน และแหล่งชะลอน้ำที่เพียงพอ เพิ่มขีดความสามารถในการเก็บกักน้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำและการผันน้ำ โดยขุดลอกร่องน้ำและแหล่งน้ำเพื่อแก้ปัญหามลพิษ ภัยแล้ง ควบคู่กันกับแผนงาน กำหนดพื้นที่รับน้ำนองและการพัฒนาคลังข้อมูล ระบบพยากรณ์ และการเตือนภัย และแผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่ ตลอดจนการปรับปรุงองค์กรและกฎหมาย รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ

3) พัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกภาคเศรษฐกิจเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมุ่งเน้นลดสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคการผลิตไฟฟ้า เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคการคมนาคมขนส่ง อุตสาหกรรมและอาคาร ส่งเสริมการผลิตพลังงานสะอาด นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการอนุรักษ์พลังงาน ตลอดจนกำหนดกฎระเบียบและสร้างกลไกให้ทุกภาคส่วนใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาและการประหยัดพลังงานอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

2. ผลการดำเนินงานจัดการภัยพิบัติ ของประเทศไทย

ที่ผ่านมาเกิดพื้นที่รูปธรรมการจัดการภัยพิบัติดังนี้

2.1 ผลการดำเนินงานในเชิงกระบวนการเครือข่าย

1) เกิดกิจกรรมที่เสริมความเข้มแข็งและสร้างรูปธรรมจัดการภัยพิบัติครบวงจรที่ครอบคลุมทั้งการเตรียมความพร้อม การรับมือภัยพิบัติ และการฟื้นฟูวิถีชีวิต มีการพัฒนาต่อยอดประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เช่น วิทยุสื่อสาร การพยากรณ์อากาศก่อนการทำงาน/ทำการประมง ทำให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต

2) เกิดบทเรียนภาคปฏิบัติระดับชุมชนในการนำไปปรับใช้รับมือภัยพิบัติครั้งต่อไปได้ และเกิดการเรียนรู้ท่ามกลางการทำงาน of ชุมชนท้องถิ่นที่สามารถขยายผลได้ เช่น ไปช่วยพื้นที่น้ำท่วมภาคใต้ ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ

3) เกิดการพัฒนาอาสาสมัครภัยพิบัติทั้ง 6 เครือข่าย รวมกันกว่า 250 คน ให้มีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น และเกิดจิตอาสาทำงานสังคม เช่น การเฝ้าระวังโจรสลัด การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ช่วยติดตามปัญหาคราบน้ำมัน ช่วยเก็บขยะชายหาด สื่อสารข้อมูลทางไลน์ในการเตือนภัยล่วงหน้าแก่เครือข่ายในกรณีที่เกิดเหตุการณ์เพื่อลดการสูญเสียชีวิต ผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความภาคภูมิใจและมีความมั่นใจสามารถพัฒนายกระดับไปสู่เรื่องอื่น ๆ ได้

4) เกิดการทำข้อมูลและทำแผนเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติที่เป็นแนวทางปฏิบัติได้จริงในการฟื้นฟูวิถีชีวิต/ภูมิปัญญา การสร้างความมั่นคงทางอาหารและดูแลทรัพยากร และยกระดับพื้นที่เป้าหมายเป็นศูนย์เรียนรู้และเกิดการขยายผล ดังนี้

- เครือข่ายชุมชนจังหวัดพังงา จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ระดับจังหวัด 1 ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้ระดับอำเภอ 1 ศูนย์ และศูนย์เรียนรู้ในพื้นที่ 5 แห่ง
- เครือข่ายชุมชนตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา เกิดศูนย์การเรียนรู้ โหนด นา เล ซึ่งครอบคลุมวิถีชีวิต ภูมิปัญญา นาข้าว ภัยพิบัติ ตาลโตนด ประมง ฯลฯ มีคณะศึกษาดูงานกว่า 2,000 คน
- เครือข่ายชุมชนจังหวัดภูเก็ต มีศูนย์มิตรไมตรีเป็นพื้นที่ประสานงานและติดตามเฝ้าระวังภัยพิบัติ/มีศูนย์วิทยุสื่อสาร/เป็นสถานที่อบรมอาสาสมัครภัยพิบัติของ ปภ.และภาคีความร่วมมือ
- เครือข่ายสิ่งแวดล้อมปทุมธานี เกิดศูนย์ประสานงานและเตรียมความพร้อมรับมือน้ำท่วม 3 ศูนย์ คือ ศูนย์บางปรอกบางโพธิ์เหนือและบ้านกะแซง
- เครือข่ายชุมชนอุบลราชธานี ได้เกิดการรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดแนวทางป้องกันภัย 3 แห่ง คือ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเกตุแก้ว ศูนย์เรียนรู้ป้องกันไฟไหม้บ้านหนองผำ ศูนย์เรียนรู้พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากบ้านคูสว่าง
- เครือข่ายรักษ์อ่าวไทยตอนบน ยกกระดับศูนย์เรียนรู้

ระดับอำเภอ 3 แห่ง คือ บางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร บ้านขุนสมุทรจีน บ้านบางปู สมุทรปราการ เน้นเรียนรู้ การป้องกันกััดเซาะชายฝั่ง โครงข่ายวิทยุสื่อสาร และพื้นที่ ความมั่นคงทางอาหาร

2.2 ผลด้านความร่วมมือภาคี/นโยบาย/ความรู้

1) เกิดการพัฒนากลไก /กระบวนการ ในการจัดการภัยพิบัติร่วมกันของชุมชน ท้องถิ่นทั้ง 6 พื้นที่เป้าหมาย คือ เครือข่ายชุมชนจังหวัดพังงา เครือข่ายชุมชนตำบลท่าหิน จังหวัดสงขลา เครือข่ายชุมชนจังหวัดภูเก็ต เครือข่ายสิ่งแวดล้อมปทุมธานี เครือข่ายชุมชนอุบลราชธานี และเครือข่ายรักษ์อ่าวไทยตอนบน ทั้งนี้มี 4 เครือข่ายที่สร้างความร่วมมือในระดับจังหวัด ยกเว้นการทำงานเข้าไปสู่การดำเนินงานประเด็นอื่นๆ ทั้งการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ สุขภาวะและการจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ

- เครือข่ายชุมชนจังหวัดพังงา พัฒนาระดับเป็นโครงการพังงาแห่งความสุขและโครงการพังงาเมืองปลอดภัย
- เครือข่ายสิ่งแวดล้อมปทุมธานี ยกเว้นเข้าสู่คณะกรรมการสุขภาพจังหวัดและแต่งตั้งอนุกรรมการวิชาการ ในประเด็นการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและมีการกำหนดพื้นที่นำร่อง
- เครือข่ายชุมชนจังหวัดภูเก็ต มีการจัดโครงการอบรมอาสาสมัครร่วมในระดับจังหวัด และมีการตั้งโครงข่ายวิทยุในระดับจังหวัด
- เครือข่ายรักษ์อ่าวไทยตอนบน มีโครงการปลูกป่าชายเลนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งร่วมกันในจังหวัด เพื่ออบรมเตรียมความพร้อมระดับอำเภอร่วมกันหลายฝ่าย

2) เกิดการขยายผลไปหนุนช่วยผู้ประสบภัยน้ำท่วมภาคใต้ เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่และดินโคลนถล่มที่ภาคใต้ในช่วงต้นปีพ.ศ.2560 เครือข่ายชุมชนและภาคีความร่วมมือมีการระดมทุนและสิ่งทิมอาสาสมัคร พร้อมอุปกรณ์ลงช่วยผู้ประสบภัย ดังนี้ อำเภอชะอวด อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 5 หมู่บ้าน อำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ 1 หมู่บ้าน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2 หมู่บ้าน ซึ่งการช่วยเหลือเน้นให้หมู่บ้านที่ประสบภัยสามารถพึ่งตนเองได้ระยะยาว โดยการสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์ประสานงาน มีทีมอาสาสมัครภัยพิบัติ มีการจัดทำบัญชีรับบริจาค จัดระบบแบ่งปันให้ทั่วถึง การสำรวจข้อมูล มีการสรุปบทเรียนร่วมกัน และการทำแผนฟื้นฟูชุมชน ฯลฯ

3) เกิดความตระหนักการเตรียมพร้อมรับมือจากภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งทั้ง 6 พื้นที่เป้าหมาย มีแผนการดำเนินงานร่วมกันมีคณะทำงาน มีแกนนำ มีทีมอาสาสมัครที่ผ่านการอบรม มีศูนย์เรียนรู้ฯ/ศูนย์ประสานงาน มีการเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ เช่น เรือ วิทสุสื่อสาร เสื้อชูชีพ อุปกรณ์กู้ชีพกู้ภัย ถังดับเพลิง มีการรวบรวมเบอร์โทรเพื่อติดต่อสื่อสารยามเกิดภัย มีคู่มือ ฯลฯ

4) เกิดการจัดทำข้อเสนอระดับนโยบาย โดยเสนอในวาระต่าง ๆ ดังนี้ การจัดสัมมนาร่วมกับกรมป้องกันฯและภาคีความร่วมมือ เรื่องการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนท้องถิ่น/การจัดสัมมนาเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาคารกัดเซาะชายฝั่ง/คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ลงพื้นที่รับฟังข้อเสนอ/มีความร่วมมือหลายฝ่ายในการจัดงานรำลึกสึนามิ ซึ่งสะท้อนปัญหาและมีข้อเสนอนโยบายของเครือข่ายชุมชนฯ

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดในการดำเนินงานภัยพิบัติที่ผ่านมา

1) การป้องกันภัยพิบัติที่คาดว่าจะเกิด ยังไม่สามารถใช้งบประมาณในการเตรียมการป้องกันภัยพิบัติได้ ด้วยข้อจำกัดของระเบียบงบประมาณ

2) เมื่อเกิดภัยพิบัติ โอกาสที่ชุมชนจะสามารถลุกขึ้นมาจัดการเองได้ยิ่งยากลำบาก เพราะภาระหน้าที่ตามกฎหมายยังคงเป็นหน้าที่ของรัฐ เช่น เมื่อเกิดภัยรัฐจะจัดการเรื่องอาหารกล่อง ถูยั้งชีพ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดปัญหา และความอ่อนแอของชุมชนให้กลายเป็นผู้ร้องขอและรอรับ

3) ระเบียบการเงิน ไม่สามารถส่งเสริมชุมชนเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเพียงการจัดเวทีได้ปีละ 1 หรือ 2 ครั้งเท่านั้น ซึ่งชุมชนยังไม่สามารถจัดการชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติได้

4) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จังหวัด ยังไม่เปิดโอกาสให้เครือข่ายชุมชนและภาคประชาสังคมได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

5) เมื่อเกิดภัยพิบัติ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีกองทุนภัยพิบัติที่จะดูแลช่วยเหลือเยียวยาได้ทันท่วงที เพราะงบประมาณทดลองจ่ายเป็นอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดแต่เพียงลำพัง

6) อุปสรรคของการขับเคลื่อนที่ผ่านมา แม้จะมีมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติแต่ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ไม่เอื้อต่อการดำเนินการ

3. แนวทางการขับเคลื่อนการจัดการ ภัยพิบัติตามนโยบายที่ผ่านมา

3.1 การดำเนินงานตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 4 ปีพ.ศ.2553

เรื่องการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติโดยชุมชนท้องถิ่นเป็น ศูนย์กลางเป็นแนวทางสำคัญที่ทำให้ชุมชนลดความเสี่ยงภัยได้ มากที่สุด โดยนายแพทย์ประเวศ วะสี ได้กล่าวในพิธีเปิดสมัชชา สุขภาพแห่งชาติในหัวข้อ “รับมือภัยพิบัติ จัดการสุขภาพวะ” เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2555 ว่า สังคมไทยคงจะเผชิญกับภัยพิบัติต่อไป ในอนาคตข้างหน้าทั้งที่เป็นภัยพิบัติจากธรรมชาติและวิกฤติในด้าน ต่างๆ ทั้งวิกฤติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวิกฤติการเมือง พร้อมเสนอ 6 แนวทาง คือ

1) คนไทยต้องเปลี่ยนโลกทัศน์ วิธีคิด และจิตสำนึกใหม่ ให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เพราะการคิดว่าจะไม่ประสบภาวะวิกฤติ จึงไม่มีใครเตรียมตัว และต้องเพิ่มสมรรถนะเพื่อให้เกิดการตื่นตัว ในข้อมูล

2) สร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งทั่วประเทศเพื่อรับมือภัยพิบัติ และจัดการภัยสุขภาพวะ ต้องสำรวจข้อมูลภัยพิบัติในพื้นที่ที่เกิดจาก อะไร จะป้องกันและรับมืออย่างไร ต้องใช้เครื่องมืออะไรบ้าง จะสื่อสารให้รู้ทั่วถึงกันอย่างไร ทำการซักซ้อมภัยพิบัติอย่างสม่ำเสมอ

3) มหาวิทยาลัยทุกแห่งควรมีศูนย์ศึกษาภัยพิบัติเพื่อศึกษา ลักษณะภูมิประเทศและภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือ ระหว่างท้องถิ่นและชุมชนอย่างใกล้ชิด

4) มีระบบการสื่อสารที่ให้ความจริงอย่างทั่วถึงกัน

5) มีเครื่องมือตัดสินใจทางนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ ควรตั้งคณะกรรมการป้องกันภัยพิบัติแห่งชาติ ซึ่งนอกจากมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ แล้ว ควรมีคณะกรรมการเสียงข้างมากที่มีความรู้ มาจากผู้นำชุมชน นักวิชาการและองค์กรอิสระ เพื่อสรรหาผู้มีความสามารถมาบริหาร ยุทธศาสตร์และทำงานต่อเนื่อง

6) ออกพระราชบัญญัติป้องกันภัยพิบัติแห่งชาติ รวบรวม ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติทั้งหมดมาบัญญัติเป็นกฎหมาย เพื่อกำหนด อำนาจหน้าที่ทุกภาคส่วนแม้จะยังไม่รู้ว่าพิบัติภัยลำดับต่อไปที่คนไทย ต้องเผชิญคืออะไร แต่บทเรียนที่คนไทยควรต้องเรียนรู้เสียทีหลังจาก ผ่านพ้นวิกฤติภัยครั้งแล้วครั้งเล่า ก็คือ ประเทศไทยไม่ได้ปลอดภัย ภัยพิบัติ ไม่ว่าจะนำท่วม พายุฝนฟ้า ดินโคลนถล่ม อากาศหนาวเย็น ภาวะฝนแล้งยาวนาน หรือแม้กระทั่งแผ่นดินไหว และสึนามิ ล้วนแต่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ทุกคนอาจพบเจอและต้องผ่านพ้น สิ่งที่ดีที่สุดในการเผชิญรับมือกับภัยต่างๆ เหล่านี้ก็คือ การยอมรับ และเตรียมตัวให้พร้อม

การขับเคลื่อนมตีสัมชชาสุขภาพที่ผ่านมามีไม่สามารนำไป ปฏิบัติได้จริง ด้วยขาดหน่วยงานกลางในการเป็นเจ้าภาพในการ ขับเคลื่อนและขาดเครือข่ายปฏิบัติการในพื้นที่ ซึ่งข้อจำกัด ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังไม่เปิดช่องให้สามารถดำเนินการได้

แต่เป็นโอกาสที่จะนำไปขับเคลื่อนนโยบายและปรับปรุงกฎหมายต่อไปได้ พร้อมกับการขับเคลื่อนทางสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืน จึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ให้สอดคล้องกับมิติสมัชชาสุขภาพและบทเรียนการจัดการภัยพิบัติชุมชน

3.2 ข้อเสนอเพื่อปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนร่วมกับคณะทำงานปฏิรูปสมัชชาสุขภาพและคณะกรรมการด้านคณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส (สปช)

โดยมีข้อเสนอสรุปประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1) การปฏิรูประบบการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน เพื่อลดความเสี่ยงของประชาชนในการเตรียมความพร้อมก่อนเกิดเหตุ การช่วยเหลือระหว่างเกิดเหตุและการฟื้นฟูเยียวยาหลังเกิดเหตุ โดยเสริมความรู้ความสามารถร่วมกันทุกภาคส่วนในการจัดการภัย เสริมศักยภาพอาสาสมัครจัดการภัยพิบัติ การจัดทำแผนเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติโดยชุมชน การสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ตามแผนรับมือภัยพิบัติเน้นไปที่ชุมชนโดยตรง

2) จัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนการจัดการภัยพิบัติระดับท้องถิ่นและกรรมการบริหารกองทุน เพื่อทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ อบรมพัฒนาเตรียมความพร้อมการศึกษาวิจัยและพัฒนาความรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติชุมชน

การสื่อสารสาธารณะ ตลอดจนให้มีกองทุนระดับท้องถิ่นที่จะส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนและเครือข่ายฯ เตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ โดยให้กระทรวงมหาดไทยสมทบกองทุนการจัดการภัยพิบัติของท้องถิ่น

3) ปฏิรูปกลไกคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ต้องมาจากผู้แทนชุมชนที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการภัยพิบัติ ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทในการส่งเสริมชุมชนในการจัดการภัยพิบัติประกอบอยู่ในผู้ทรงคุณวุฒิด้วย เพิ่มอำนาจหน้าที่ให้เป็นกรรมการที่มีอำนาจสั่งการ บริหารจัดการในขณะเกิดภัยพิบัติ และให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด ระดับตำบล เป็นผู้พิจารณาประกาศภัยพิบัติ พิจารณาจัดทำแผนการจัดการภัยพิบัติ พิจารณาให้การช่วยเหลือและฟื้นฟูภัยพิบัติ โดยมีสัดส่วนจากผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการภัยพิบัติ และจัดทำแผนเพื่อการป้องกันและเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นชุมชนเป็นหลัก

4) ปฏิรูปกฎหมาย โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 เพื่อให้เอื้อในการจัดการภัยพิบัติของประเทศไทย โดยสาระสำคัญต้องมีส่วนร่วมในทุกกระดับ ต้องมีสถาบันส่งเสริมชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นด่านแรกในการประกาศภัยพิบัติ ป้องกันภัยพิบัติ และบริหารจัดการภัยพิบัติ จึงร้องขอให้อำเภอ จังหวัด เข้ามาช่วยเหลือหากเกิดภัยพิบัติ การส่งเสริมครัวกลางแทนการจัด

ข้อข้าวกล่อง ถุงยังชีพ โดยที่ชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เป็นการเสริมการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งเสริมระบบฐานข้อมูลผู้เสียหาย การได้รับสิทธิการช่วยเหลือ อย่างเป็นธรรม ตลอดจนการปรับปรุงกฎเกณฑ์ ข้อจำกัด อุปสรรค ต่างๆ ที่ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการภัยพิบัติ การฟื้นฟูเยียวยา และการเตรียมพร้อมป้องกัน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.3 ข้อเสนอแนะนโยบายการจัดการภัยพิบัติภาคใต้

ข้อเสนอแนะนโยบายโดยคณะทำงานภัยพิบัติภาคใต้ร่วมกับ เครือข่ายภัยพิบัติชุมชนภาคใต้ ผู้แทนชุมชน องค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในระยะเวลาที่ผ่านมา โดยการสนับสนุนจากสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยสุขภาพ ภาคใต้ (ศจร.ม.อ) โดยความร่วมมือของสถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (พอช) มูลนิธิชุมชนไท และสมาคมประชาสังคมพังงาแห่ง ความสุข ได้จัดทำข้อเสนอแนะนโยบายตามขั้นตอนดังนี้

1) กระบวนการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายภัยพิบัติภาคใต้

เครือข่ายจัดการภัยพิบัติภาคใต้ได้มีการดำเนินการเพื่อให้ เป็นไปตามข้อเสนอแนะในเวทีระดับพื้นที่และระดับภาค โดยได้มีเวที ในการระดมความคิดเห็น ทำความเข้าใจร่วมกันของเครือข่ายองค์กร ชุมชนกว่า 56 องค์กร โดยมีขั้นตอนและกระบวนการจัดทำข้อเสนอ การปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นแกนหลักซึ่งมีแนวทาง การดำเนินการดังนี้

(1) เวทีสัมมนา เสริมสร้างความร่วมมือเพื่อการปฏิรูประบบการจัดการภัยพิบัติ ความร่วมมือจากเครือข่ายภัยพิบัติทั่วประเทศ ทำความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติการความร่วมมือในทุกระดับ

(2) คณะทำงานปรับปรุง (ร่าง) รายงานการปฏิรูปข้อเสนอการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและข้อเสนอเพื่อปรับปรุงกฎหมาย พรบ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ....

(3) เวที ความร่วมมือ ระดมความคิดเห็น จัดทำข้อเสนอองค์กรภาคีฯ เครือข่าย ด้านการจัดการภัยพิบัติและผู้เกี่ยวข้อง ในระดับจังหวัดที่มีการดำเนินการ

(4) จัดทำข้อเสนอการจัดการภัยพิบัติ เพื่อเสนอผลักดันในทุกระดับ

(5) จัดทำข้อเสนอ ความต้องการของเวทีในระดับท้องถิ่น จังหวัด เพื่อผลักดันการทำงานให้สอดคล้องในระดับพื้นที่

(6) ผู้แทนเครือข่ายเข้าร่วมเวที การสัมมนาความร่วมมือเพื่อพัฒนาข้อเสนอการปฏิรูประบบและกฎหมายการจัดการภัยพิบัติในระดับประเทศ เพื่อนำเสนอข้อคิดเห็นและแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนและจัดให้มีเวทีเพื่อระดมความคิดเห็นต่อข้อเสนอและการปรับปรุงกฎหมาย 2 ครั้ง ในวันที่ 21-22 พฤศจิกายน 2560 และในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561 ที่สำนักงานสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานภาคใต้ จังหวัดพัทลุง

2) ข้อเสนอในระดับนโยบายการจัดการภัยพิบัติภาคใต้

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอจากการจัดทำข้อเสนอนโยบายในการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นแกนหลัก เพื่อให้สอดคล้องและเป็นจริงของผู้ประสบภัยในพื้นที่ภาคใต้ ได้มีข้อเสนอดังต่อไปนี้

(1) ให้กระทรวงมหาดไทยเพิ่มเติมคณะกรรมการป้องกันภัยพิบัติแห่งชาติ กรรมการระดับจังหวัด ระดับอำเภอ (ให้มีผู้แทนจาก พอช.) ตำบล ให้สภาองค์กรชุมชน (ภัยพิบัติ) และดำเนินการเป็นจริง

(2) ให้มีกองทุนภัยพิบัติ/ระเบียบการใช้กองทุน/ โดยคณะกรรมการระดับจังหวัดมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงบประมาณ (ให้ท้องถิ่นมีเงินทอรองจ่าย)

(3) ให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประสานสนับสนุนให้กรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ให้เป็นจริง

(4) ให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) มีการสนับสนุนชุมชนเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติอย่างต่อเนื่องในการจัดการภัยพิบัติ (ระดับตำบล)

(5) ให้ผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยการภัยพิบัติตำบล ร่วมกับคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีอำนาจในการสั่งการ ใช้พื้นที่/ที่พักชั่วคราวในสภาวะเกิดภัยพิบัติ

(6) ให้อำนาจคณะกรรมการระดับตำบลรับรองหลักเกณฑ์การพิจารณาการจ่ายค่าชดเชย การเยียวยา และการฟื้นฟูอาชีพทุกชนิดที่ประกอบอาชีพอยู่จริง โดยการสำรวจข้อมูลแบบฟอร์มเดียว

(7) ให้ผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบล ทำคำสั่งให้อาสาภัยพิบัติชุมชนปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง สามารถรับค่าตอบแทนได้

(8) ผู้บัญชาการเหตุการณ์ต้องผ่านการฝึกอบรมระบบบัญชาการเหตุการณ์ ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติแห่งชาติกำหนด

(9) รัฐต้องไม่ใช้ภัยพิบัติเป็นเงื่อนไขในการพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน

(10) ให้รัฐบาลสนับสนุนให้จังหวัดดำเนินการฟื้นฟูชุมชนหลังภัยพิบัติให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต อาชีพ ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน ชุมชน หรือหากจำเป็นการจัดสรรที่อยู่อาศัยให้ใหม่ตามวิถีชีวิตดั้งเดิม

(11) ให้กำหนดภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับเฉพาะพื้นที่ครัวเรือน บุคคลเดียวให้ถือเป็นภัยพิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หากมีการพิสูจน์ได้

(12) ให้มีการชดเชยพื้นที่รองรับผลกระทบจากภัยพิบัติที่เป็นไปตามแผน เช่น พื้นที่แก้มลิง พื้นที่รับน้ำ ต้องได้รับชดเชยเยียวยาเป็น 2 เท่า ของเกณฑ์ปกติ

(13) ให้รัฐจัดให้มีหลักเกณฑ์ การชดเชยสำหรับพื้นที่พักชั่วคราวที่เป็นเอกชนหรือประชาชน จัดรองรับช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอนโยบายต่อปฏิรูปกฎหมาย โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 เพื่อให้เอื้อในการจัดการภัยพิบัติของประเทศไทย โดยสาระสำคัญต้องมีส่วนร่วมในทุกระดับ ต้องมีสถาบันส่งเสริมชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นด่านแรกในการประกาศภัยพิบัติ ป้องกันภัยพิบัติและบริหารจัดการภัยพิบัติ จึงร้องขอให้อำเภอ จังหวัดเข้ามาช่วยเหลือหากเกินศักยภาพ การส่งเสริมสนับสนุนครัวกลาง ศูนย์ประกอบเลี้ยง ศูนย์ภัยพิบัติระดับตำบล แทนการจัดซื้อข้าวกล่อง ถูยั้งชีพที่ชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เป็นการเสริมการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งเสริมระบบฐานข้อมูลผู้เสียหาย การได้รับสิทธิการช่วยเหลืออย่างเป็นธรรม ตลอดจนการปรับปรุงกฎเกณฑ์ ข้อจำกัด อุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการภัยพิบัติ การฟื้นฟูเยียวยาและการเตรียมพร้อมป้องกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ที่ผ่านมามีพรบ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ยังไม่สามารถแก้ปัญหาการจัดการภัยพิบัติได้อย่างเต็มที่ การจัดการภัยพิบัติเกินความสามารถที่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะบริหารจัดการได้เพียงลำพัง และภัยพิบัติส่งผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนในพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติไม่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงเห็นควรปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรที่ทำงานในชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้น เพื่อให้การจัดการภัยพิบัติ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอปรับปรุงกฎหมายไว้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอในการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยปี พ.ศ.2550 ดังนี้

1) มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ....

2) มาตรา 4 เพิ่มบทนิยาม คำว่า

“ผู้ประสบภัย” ให้หมายความว่า บุคคลทุกคนที่ได้รับ
ผลกระทบจากสาธารณภัย ไม่ว่าจะเป็นผู้มีสถานะทางทะเบียนราษฎร
หรือไม่

“พอช” ให้หมายความว่า สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
(องค์การมหาชน)

“องค์กรชุมชน” ให้หมายความว่า องค์กรที่ชาวชุมชน
รวมตัวกันสร้างขึ้นเองและบริหารจัดการได้เอง โดยไม่ได้เกิดจากที่มี
หน่วยงานภายนอกมาสร้างให้เกิดหรือมีการจัดการจากหน่วยงาน
ภายนอก

“สภาองค์กรชุมชน” ให้หมายความว่า เวทีการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ ตัวแทนของกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ เพื่อกำหนดแนวทาง
การพัฒนาชุมชนของคนในชุมชนท้องถิ่น

“ครัวกลาง” ให้หมายความว่า ศูนย์ประกอบเลี้ยงอาหาร
ในพื้นที่ประสบภัย

3) มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กปภ.ช.” ประกอบด้วยให้ตัด
ทั้งมาตราและในร่าง พรบ.ปภ.พ.ศ.....มาตรา 6 แก้เป็น ให้มี
คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อ
ว่า “กปภ.ช.” ประกอบด้วย

(1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง

(3) ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(4) กรรมการโดยตำแหน่งจำนวนสิบสี่คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

(5) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองและการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน จำนวนหกคนเป็นกรรมการ

(6) ผู้แทนองค์กรเอกชนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีประสบการณ์การส่งเสริมชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ จำนวนห้าคนเป็นกรรมการ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้แต่งตั้งข้าราชการในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

4) มาตรา 7 ให้ กปภ.ช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
เพิ่มเติม (5/1) จัดให้มีกองทุนภัยพิบัติระดับชาติ และสนับสนุน
ส่งเสริมให้มีกองทุนภัยพิบัติในระดับจังหวัด และตำบล เพื่อส่งเสริม
สนับสนุนให้ชุมชน หรือท้องถิ่นเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติพื้นฟู
บรรเทา โดยการมีส่วนร่วม

(5/2) สนับสนุนและประสานกับองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในการดำเนินงานและการบริหารจัดการการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ได้ตามความพร้อม
ความเหมาะสมและความต้องการ เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณ-
ภัยในพื้นที่ตามมาตรา 20/3 งบอุดหนุนจังหวัดให้ท้องถิ่น
มีด้วย 1 ล้าน

(5/3) สนับสนุนและกำหนดหลักเกณฑ์ให้องค์กรชุมชน
องค์กรเอกชนและภาคเอกชนที่ไม่มีวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินการ
แสวงหาผลกำไร ดำเนินงานและบริหารจัดการเงินทุนในระดับท้องถิ่น
หรือพื้นที่ได้ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการ
โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยในพื้นที่ตามมาตรา 20/3

5) มาตรา 11 ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
เป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
เพิ่มเติม (5/1) ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ
การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

6) มาตรา 15 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการจังหวัด
รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด
โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

แก่เป็น

(1) ประกาศเขตภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยได้ทันทั่วถึง และให้รายงานต่อ กปภ.จ. เพื่อ
พิจารณาภายในสี่สิบแปดชั่วโมง

เพิ่มเติม

(2) กำกับดูแลการฝึกอบรมอาสาสมัครขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น รวมถึงอาสาสมัครศูนย์ตามที่ได้รับการรับรอง

7) มาตรา 17 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กปภ.จ.” ประกอบด้วย (ตัดทั้ง
หมายเหตุ)

มาตรา 17 แก่เป็น

ให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
เรียกโดยย่อว่า “กปภ.จ.” ประกอบด้วย

(1) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(2) รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย
เป็นรองประธานกรรมการ

(3) ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกหรือผู้บังคับการจังหวัดทหาร
บกหรือผู้แทนเป็นรองประธานกรรมการ

(4) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ

(5) กรรมการอื่น ประกอบด้วย

(ก) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในพื้นที่จังหวัดตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง

(ข) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่จำนวนเจ็ดคน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนเทศบาลจำนวนสองคนและผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนห้าคน

(ค) ผู้แทนองค์การสาธารณกุศล ผู้แทนองค์กรชุมชนที่ทำงานด้านภัยพิบัติในจังหวัดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจำนวนห้าคน

(6) หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดหรือผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ

(7) ในกรณีที่จังหวัดใดเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้พิจารณาแต่งตั้งผู้บริหารของสถาบันการศึกษานั้นเป็นที่ปรึกษาหรือกรรมการตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร

(8) การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนด

- (9) มาตรา 17/1 ให้ กปภ.จ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- (1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อประกาศใช้ต่อไป
  - (2) จัดทำแผนในการเตรียมพร้อมป้องกันรับมือภัยพิบัติ ภายในพื้นที่ และแผนการฟื้นฟูเยียวยาผลกระทบ อันเกิดจากภัยพิบัติ
  - (3) บริหารจัดการภัยพิบัติและป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
  - (4) ระดมทุน แสวงหาทุน และจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนกิจกรรมตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจังหวัด
  - (5) ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  - (6) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ ในการจัดการภัยพิบัติ และการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย
  - (7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือ กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กปภ.จ. หรือตามที่ กปภ.ช. มอบหมาย
  - (8) ในกรณีที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเห็นว่า แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ไม่สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ ให้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ทราบเพื่อให้ กปภ.จ. ดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

8) มาตรา 20 ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอมีตามที่ได้รับในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจสั่งการควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่น รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมาย

มาตรา 20 เพิ่มเติมเป็น

(1) ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอ มีหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุน ตามที่ได้รับการร้องขอในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจสั่งการควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจประกาศเขตภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ทันที และให้รายงานต่อ กปร.ต. เพื่อพิจารณาภายในสี่สิบแปด ชั่วโมง

(2) ให้ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่น รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมาย

(3) มาตรา 20/1 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบล เรียกโดยย่อว่า “กปภ.ต.” ประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการท้องถิ่นตามมาตรา 20 เป็นประธานกรรมการ
- รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกเทศมนตรีซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือนายกเทศมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ
- สมาชิกสภาท้องถิ่น ท้องที่ ในพื้นที่ตำบลนั้น ๆ ซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนห้าคน
- ผู้แทนองค์การสาธารณกุศล ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนชุมชน ในตำบลตามที่ผู้อำนวยการท้องถิ่นแต่งตั้งจำนวนห้าคน
- ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น เป็นกรรมการและเลขานุการ

(4) มาตรา 20/2 ให้ กปภ.ต. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบล เสนอผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อประกาศใช้ต่อไป
- จัดทำแผนในการเตรียมพร้อมป้องกันรับมือภัยพิบัติภายในพื้นที่ และแผนการฟื้นฟูเยียวยาผลกระทบอันเกิดจากภัยพิบัติ

- บริหารจัดการภัยพิบัติ และป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
- ระดมทุน แสวงหาทุน และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบล
- ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ กปภ.จ. ในการจัดการภัยพิบัติ และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กปภ.ต. หรือตามที่ กปภ.จ. มอบหมาย
- ในกรณีที่ กปภ.จ. เห็นว่าแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลไม่สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นทราบเพื่อให้ กปภ.ต. ดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

(5) มาตรา 20 เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ให้ กปภ.ช. สนับสนุนและประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้องค์กรดังกล่าวเป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่โดยได้รับจัดสรรค่าใช้จ่ายจากกองทุนภัยพิบัติระดับชาติ

หมวด 2 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เพิ่มเติม มาตรา 21 ประกาศเป็นเขตภัยพิบัติ และ

มาตรา 21 เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นมีหน้าที่ประกาศเป็นเขตภัยพิบัติ และเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้นและผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

หมวด 3 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

มาตรา 34 ในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย เพิ่มเติม/ตัดออก (ง) ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนชุมชน ในเขตกรุงเทพมหานครตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง

มาตรา 41 ให้ผู้อำนวยการจัดให้มีอาสาสมัครในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้

เพิ่มเติม (2) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย และตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดการบริหารและกำกับดูแลอาสาสมัคร การคัดเลือก การฝึกอบรม สิทธิ หน้าที่และวินัยของอาสาสมัคร ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

อาสาสมัครที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามคำสั่งผู้อำนวยการ ให้ได้รับค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยง ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กปภ.ช.กำหนด

หมวด 5 เบ็ดเตล็ด

มาตรา 43 ให้ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและในการปฏิบัติการตามหน้าที่ดังกล่าว หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ใด ซึ่งมีไม่ใช่เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการบำบัดภัยอันตรายจากสาธารณภัยนั้น ให้ทางราชการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพิ่มเติม มาตรา 43/1 ให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ.2543 มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนชุมชนและภาคประชาชนในการเตรียมความพร้อมการจัดการภัยพิบัติ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัตินี้

บทสรุป

ภัยพิบัติทางธรรมชาตินั้นเกิดขึ้นได้เสมอทุกที่ทุกเวลา เราไม่สามารถห้ามได้ แต่เราอาจสามารถลดผลกระทบจากภัยพิบัติลงได้ ด้วยการเตรียมรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ดังนั้น จากบทเรียนที่ผ่านมา เราค้นพบวิธีการที่ผ่านการพิสูจน์จากกรณีศึกษาต่างๆ แล้ว เราควรที่จะหาวิธีที่เหมาะสม ผ่านความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และมีนโยบาย กฎหมาย ที่เอื้ออำนวย ในการสนับสนุนชุมชนเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติอย่างยั่งยืน

จากบทเรียนที่ผ่านมา มีแนวทางในการดำเนินงานต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการขยายผลมากยิ่งขึ้น และบรรลุผลในเชิงนโยบายชาติ ด้านการจัดการภัยพิบัติ คือ การเชื่อมโยงการทำงานระหว่างภาคประชาสังคม ท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ เพื่อสร้างกลไกความร่วมมือที่มุ่งเน้นการลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น โดยให้ความสำคัญสูงต่อการดำเนินงานในช่วงก่อนเกิดภัย ทั้งด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อมและรองรับการทำงานในช่วงระหว่างเกิดภัยและหลังเกิดภัย ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญในการจัดการภัยพิบัติดังต่อไปนี้

1) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยสนับสนุนองค์ความรู้ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดนโยบายสาธารณะที่เหมาะสมทั้งในระดับพื้นที่ จังหวัด และประเทศ โดยการเชื่อมโยงกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการวางแผนและออกแบบการทำงานร่วมกัน

2) ยกกระดับการทำงานจากฐานในพื้นที่สู่การจัดการเชิงระบบในระดับจังหวัดที่ให้ความสำคัญในช่วงก่อนเกิดภัย ทั้งด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) ด้านการเตรียมความพร้อม (Preparedness) โดยมุ่งเสริมสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาคประชาสังคมและท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐ โดยพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการทั้งการเชื่อมโยงความรู้ การจัดการข้อมูลสารสนเทศ ระบบการควบคุมสั่งการ ระบบการสนับสนุนทรัพยากร ระบบเฝ้าระวัง ระบบสาธารณสุข ฯลฯ รวมทั้งการติดตาม/ถอดรหัส การเกิดภัยและการตอบสนองที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาสรุปและพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนรู้เสริมศักยภาพให้กับเครือข่าย

3) ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านภัยพิบัติกับสาธารณะ ให้ความรู้การรับมือภัยภาคปฏิบัติกับประชาชน การสื่อสารต้นแบบ ชุมชนจัดการตนเอง และองค์ความรู้จากภาคปฏิบัติ รวมทั้งการ สื่อสารนโยบายสาธารณะ **จึงเกิดโครงการพัฒนากลไกความร่วมมือสู่นโยบายจัดการภัยพิบัติเพื่อลดความเสี่ยงภัยขึ้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการภัยพิบัติทางเครือข่ายเห็นร่วมกันว่า**

1. ต้องมีนโยบายที่ส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนในการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ และการเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับต่าง ๆ

2. จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการเตรียมพร้อมป้องกันภัยพิบัติระดับตำบล ระดับจังหวัด ระดับชาติ ที่มีกรรมการบริหารร่วมจากหลายภาคส่วน โดยต้องให้ชุมชน เครือข่ายเข้าร่วมเป็นกรรมการในทุกระดับ

3. กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้าถึงระบบเงินทดรองจ่าย เพื่อการบริหารจัดการภัยพิบัติในปัจจุบัน ที่อยู่ในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดแต่เพียงฝ่ายเดียว

4. ปรับปรุงพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 ให้สอดคล้องกับข้อเสนอ และให้มีบทบาทการส่งเสริมชุมชนเตรียมพร้อมป้องกันภัยอย่างชัดเจน

5. ให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีหน้าที่ในการส่งเสริมความเข้มแข็งองค์กรชุมชนในการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติด้วย

เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ทางเครือข่ายเห็นว่า ข้อเสนอ นโยบาย จึงเป็นเครื่องมือในการขยายพื้นที่และสร้างความเข้มแข็งชุมชนในการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ โดยภัยพิบัติที่มีแนวโน้มจะเกิดมากขึ้นในอนาคต จะไม่กลายเป็นภาระของหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

โครงการสุขภาพคนไทย. 2556. ปรับจาก 18 ภัยพิบัติ ความเสี่ยงที่คนไทยต้องเจอ และวิธีบริหารความเสี่ยง 12 ตุลาคม 2555 ค้นเมื่อ 27 มกราคม 2556, จาก สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิกา เว็บไซต์: <http://thaipublica.org/2012/10/18-disaster-risk>

ข้อเสนอเพื่อปฏิรูปการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน ร่วมกับคณะทำงานปฏิรูปสมัชชาสุขภาพและคณะอนุกรรมการด้านคณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส (สปช), 2558

นายแพทย์ประเวศ วะสี, พิธีเปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ในหัวข้อ “รับมือภัยพิบัติ จัดการสุขภาพวะ” เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2555 มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 4 ปี 2553 เรื่องการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติ โดยชุมชนท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง

มูลนิธิชุมชนไท, เอกสารประกอบสัมมนานโยบายและกฎหมาย พรบ.ปภ 2550, 12 พฤศจิกายน 2559 กรุงเทพฯ

เวทีระดมความคิดเห็น ข้อเสนอ นโยบายและกฎหมาย เครือข่ายองค์กรชุมชนภาคใต้, วันที่ 21-22 พฤศจิกายน 2559 และ 7 กุมภาพันธ์ 2560, พัทลุง

ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=7099

ภาคผนวก

ตารางที่ 2 ปรับปรุง (ร่าง) พระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยปี พ.ศ. ....

พระราชบัญญัติ ปก พ.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. ....
มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550”		มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ....
มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้	ปรับปรุง องค์ประกอบ คณะกรรมการ ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่ง ชาติ เพื่อให้ครอบคลุม กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ความ เชี่ยวชาญ หรือ ประสบการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับ การจัดการภัยพิบัติ โดยชุมชน และผู้- แทนองค์กรเอกชน ผู้มีประสบการณ์ การส่งเสริมชุมชน ในการจัดการ ภัยพิบัติ	มาตรา 4 เพิ่มบทนิยามคำว่า “ ผู้ประสบภัย ” ให้หมายความว่า บุคคล ทุกคนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย ไม่ว่าจะ เป็นผู้มีสถานะทางทะเบียนราษฎรหรือไม่ “ พอช ” ให้หมายความว่า สถาบันพัฒนา- องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) “ องค์กรชุมชน ” ให้หมายความว่า องค์กรที่ ชาวชุมชนรวมตัวกันสร้างขึ้นเองและบริหาร จัดการได้เอง โดยไม่ได้เกิดจากที่มีหน่วยงาน ภายนอกมาสร้างให้เกิดหรือมีการจัดการจาก หน่วยงานภายนอก “ สภาองค์กรชุมชน ” ให้หมายความว่า เวที การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตัวแทนของกลุ่มองค์กร ชุมชนต่างๆ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา ชุมชนของคนในชุมชนท้องถิ่น “ ครัวกลาง ” ให้หมายความว่า ศูนย์ประกอบ เลี้ยงอาหารในพื้นที่ประสบภัย

พระราชบัญญัติ ปก พ.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. ....
หมวด 1 บททั่วไป		
<p>มาตรา 6 ให้มีคณะกรรมการ ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กปก.ช.” ประกอบด้วย (ตัดทั้งมาตรา)</p>		<p>มาตรา 6 แก้เป็น ให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กปก.ช.” ประกอบด้วย (1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน กรรมการ (2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น รองประธานกรรมการคนหนึ่ง (3) ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน กรรมการคนที่สอง (4) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบสี่คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัด- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัด- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ ผู้บัญชา- การตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการทหาร สูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการ ทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (5) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจาก ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสพ- การณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง และการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัด การภัยพิบัติโดยชุมชน จำนวนหกคน เป็นกรรมการ (6) ผู้แทนองค์กรเอกชนซึ่งคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งจากผู้มีประสบการณ์การส่งเสริม ชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ จำนวนห้าคน เป็นกรรมการ ให้อธิบดีเป็นกรรมการและ เลขานุการ และให้แต่งตั้งข้าราชการในกรม ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวน ไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ</p>

พระราชบัญญัติ ปก พ.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. ....
<p>มาตรา 7 ให้ กปภ.ช. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p>		<p>เพิ่มเติม (5/1) จัดให้มีกองทุนภัยพิบัติระดับชาติ และสนับสนุน ส่งเสริมให้มีกองทุนภัยพิบัติในระดับจังหวัด และตำบล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชน หรือท้องถิ่นเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติในพื้นที่ บรรเทา โดยการมีส่วนร่วม (5/2) สนับสนุนและประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานและการบริหารจัดการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ได้ตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ตามมาตรา 20/3 งบประมาณจ่ายจังหวัดให้ท้องถิ่นมีด้วย 1 ล้าน (5/3) สนับสนุนและกำหนดหลักเกณฑ์ให้องค์กรชุมชน องค์กรเอกชนและภาคเอกชนที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการแสวงหากำไร ดำเนินงานและบริหารจัดการเงินทุนในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ได้ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการ โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ตามมาตรา 20/3</p>
<p>มาตรา 11 ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p>		<p>เพิ่มเติม (5/1) ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p>

พระราชบัญญัติ ปภ พ.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. ....
<p>มาตรา 15</p> <p>ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ในเขตจังหวัด โดยมี อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้</p>		<p>มาตรา 15</p> <p>ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการ จังหวัดรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในเขตจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <p>แก้เป็น</p> <p>(1) ประกาศเขตภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉิน เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ ทันเวลาที่ และให้รายงานต่อ กปภ.จ. เพื่อ พิจารณาภายในสี่สิบแปดชั่วโมง</p> <p>เพิ่มเติม</p> <p>(2) กำกับดูแลการฝึกอบรมอาสาสมัครของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงอาสา- สมัครที่ศูนย์ตามที่ได้รับการรับรอง</p>
		<p>มาตรา 16</p> <p>แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดตามมาตรา 17/1(1)อย่างน้อยต้อง มีสาระสำคัญตามมาตรา 12 และสาระสำคัญ อื่นดังต่อไปนี้</p>

พระราชบัญญัติ ปก พ.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. ....
<p>มาตรา 17 ให้มีคณะกรรมการ ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กปก.จ.” ประกอบด้วย (ตัดทั้งมาตรา)</p>		<p>มาตรา 17 แก้ไข ให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กปก.จ.” ประกอบด้วย (1)ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ (2)รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด มอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ (3)ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกหรือผู้บังคับการ จังหวัดทหารบกหรือผู้แทนเป็นรองประธา นกรรมการ (4)นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรอง ประธานกรรมการ (5)กรรมการอื่น ประกอบด้วย (ก)ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในพื้นที่ จังหวัดตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็น สมควรแต่งตั้ง (ข)ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนเทศบาล จำนวนสองคนและผู้แทนองค์การบริหาร ส่วนตำบลจำนวนห้าคน (ค)ผู้แทนองค์การสาธารณกุศล ผู้แทนองค์กรชุมชน ที่ทำงานด้านภัยพิบัติในจังหวัดตามที่ผู้ว่าราช การจังหวัดแต่งตั้งจำนวนห้าคน (6)หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัยจังหวัด หรือผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ ในกรณีที่จังหวัดใดเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ให้พิจารณาแต่งตั้งผู้บริหารของ สถาบันการศึกษานั้น เป็นที่ปรึกษาหรือกรรมการ ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการ ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการ จังหวัดกำหนด</p>

พระราชบัญญัติ ปก พ.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. ....
		<p>มาตรา 17/1 ให้ กปก.จ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อประกาศใช้ต่อไป (2) จัดทำแผนในการเตรียมพร้อมป้องกันรับมือภัยพิบัติภายในพื้นที่ และแผนการฟื้นฟูเยียวยาผลกระทบอันเกิดจากภัยพิบัติ (3) บริหารจัดการภัยพิบัติ และป้องกันบรรเทาสาธารณภัย (4) ระดมทุน แสวงหาทุน และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (5) ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (6) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐในการจัดการภัยพิบัติ และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กปก.จ.หรือตามที่ กปก.ช. มอบหมาย <p>ในกรณีที่มีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เห็นว่าแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดไม่สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบเพื่อให้ กปก.จ.ดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้ง</p>

พระราชบัญญัติ ปก พ.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ.....
<p>มาตรา 20 ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่มีหน้าที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่นและผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่นและผู้ช่วยผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอมีหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุน ตามที่ได้รับขอร้องขอในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจสั่งการควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ให้ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่นรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมาย</p>		<p>มาตรา 20 เพิ่มเติมเป็น ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอมีหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุน ตามที่ได้รับขอร้องขอในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจสั่งการควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานและอาสาสมัครให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจประกาศเขตภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ทันทีทั่วทั้งพื้นที่ และให้รายงานต่อ กปท. เพื่อพิจารณาภายในสี่สิบแปดชั่วโมง</p> <p>ให้ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่น รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนและมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>มาตรา 20/1 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบล เรียกโดยย่อว่า “กปท.” ประกอบด้วย (1) ผู้อำนวยการท้องถิ่นตามมาตรา 20 เป็นประธานกรรมการ (2) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือรองนายกเทศมนตรีซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือนายกเทศมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ (3) สมาชิกสภาท้องถิ่น ทั้งที่ ในพื้นที่ตำบลนั้น ๆ ซึ่งคัดเลือกกันเองจำนวนห้าคน (4) ผู้แทนองค์การสาธารณกุศล ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนชุมชน ในตำบลตามที่ผู้อำนวยการท้องถิ่นแต่งตั้งจำนวนห้าคน (5) ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น เป็นกรรมการและเลขานุการ</p>

พระราชบัญญัติ ป.ก.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. ....
		<p>มาตรา 20/2</p> <p>ให้ กปภ.ต. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลเสนอผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อประกาศใช้ต่อไป (2) จัดทำแผนในการเตรียมพร้อมป้องกันรับมือภัยพิบัติภายในพื้นที่ และแผนการฟื้นฟูเยียวยาผลกระทบอันเกิดจากภัยพิบัติ (3) บริหารจัดการภัยพิบัติ และป้องกันบรรเทาสาธารณภัย (4) ระดมทุน แสวงหาทุน และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบล (5) ส่งเสริมสนับสนุนชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (6) ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ กปภ.จ. ในการจัดการภัยพิบัติ และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กปภ.ต. หรือตามที่ กปภ.จ. มอบหมาย <p>ในกรณีที่ กปภ.จ. เห็นว่าแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลไม่สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นทราบเพื่อให้ กปภ.ต. ดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้ง</p> <p>มาตรา 20/3</p> <p>เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ให้ กปภ.ช. สนับสนุนและประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้องค์กรดังกล่าวเป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ โดยได้รับจัดสรรค่าใช้จ่ายจากกองทุนภัยพิบัติระดับชาติ</p>

พระราชบัญญัติ ปก พ.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. ....
หมวด 2 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย		
<p>มาตรา 21 เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้นและผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p>	<p>ที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดไม่สามารถเข้าดำเนินการป้องกันได้ จนกว่าจะเกิดภัยพิบัติ และจังหวัดประกาศภัยพิบัติก่อนได้ จึงขอเพิ่มประกาศเป็นเขตภัยพิบัติ</p>	<p>มาตรา 21 เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นมีหน้าที่ประกาศเป็นเขตภัยพิบัติ และเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่นั้นและผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้</p>
หมวด 3 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร		
<p>มาตรา 34 ในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย</p>		<p>เพิ่มเติม/ตัดออก (ง)ผู้แทนองค์กรชุมชนผู้แทนชุมชน ในเขตกรุงเทพมหานครตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง</p>

พระราชบัญญัติ ปก พ.ศ.2550	เหตุผล ความ จำเป็น	ร่างเสนอปรับปรุง พระราช บัญญัติ ปี พ.ศ.....
<p>มาตรา 41</p> <p>ให้ผู้อำนวยความสะดวกให้มีอาสาสมัครในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้</p>		<p>เพิ่มเติม</p> <p>(2) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายและตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดการบริหารและกำกับดูแลอาสาสมัคร การคัดเลือก การฝึกอบรม สิทธิ หน้าที่และวินัยของอาสาสมัคร ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดอาสาสมัครที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามคำสั่งผู้อำนวยการ ให้ได้รับค่าตอบแทน เบี้ยเลี้ยง ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กปภ.ช.กำหนด</p>
หมวด 5 เบ็ดเตล็ด		
<p>มาตรา 43</p> <p>ให้ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติกรตามหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และในการปฏิบัติกรตามหน้าที่ดังกล่าว หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวงในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งมิใช่เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการบำบัดภัยอันตรายจากสาธารณภัยนั้น ให้ทางราชการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>		<p>เพิ่มเติม</p> <p>มาตรา 43/1</p> <p>ให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ.2543 มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนชุมชนและภาคประชาชนในการเตรียมความพร้อมการจัดกรภัยพิบัติ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัตินี้</p>

สนับสนุนโดย

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- สถาบันการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (สจรส.ม.อ.)
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)
- กระทรวงสาธารณสุข (สธ.)